

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2025. Issue 4

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London , 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

Boshlang'ich sinflarda chet tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv**Boboqulova Dinora Ergash qizi**Termiz davlat pedagogika instituti Maktabgacha va boshlang'ich
Ta'limda xorijiy til (ingliz tili) yo'nalishi 4-bosqich talabasi**Samadova Visola Baxtiyor qizi**Termiz davlat pedagogika instituti
Gumanitar yo'nalishlarda xorijiy tillar kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilariga chet tilini o'rgatishda qo'llaniladigan metodlar hamda kommunikativ yondashuvlar haqida aytiladi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun kommunikativ metodlardan foydalanishning muhim jihatlari haqida ham aytib o'tilgan va bunga misollar ham keltirilgan.

Kalit so'zlar: kommunikativ metodlar, chet tili, ta'lim sohasi, lingvistik aniqlik, kommunikativ til, kommunikativ yondashuv.

O'zbekistonda chet tillarini o'qitish tizimida ulkan o'zgarishlar amalga oshirildi. Chunki kichik maktab yoshidan boshlab, tilni pragmatik asosda o'rganish, o'quvchilarga ruhiy, hissiy ta'sir ko'rsatish orqali til ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha ma'lum tajribalar vujudga keldi. Bu esa ta'lim sohasida olib borilayotgan islohotlarning muhim bosqichlaridan biri bo'lib, o'sib kelayotgan avlodni barkamol shaxs qilib tarbiyalashda, ularning jahon standartlari bo'yicha ta'lim olishida ayniqsa ahamiyatlidir.

Ma'lumki, chet tillarini o'rganishda kommunikatsiya jarayoni, kommunikativ kompetentsiya muhim ahamiyatga ega. Ushbu qarorda belgilangan izchil maqsadni amalga oshirish uchun chet tillarini o'rgatishni kommunikativ asosda olib borish katta samara beradi [1]

Ko'pchilik doska va bo'rni biror narsani o'rganishning eng yaxshi usuli deb biladi. Biroq, bugungi kunda dunyo bir joyda turmaydi va oldinga siljiydi, shuning uchun zamonaviy o'qituvchilar o'quvchilarning ma'lumotni yaxshiroq egallashlari uchun chet tilini o'qitish texnikasini yaxshilashlari kerak. Globallashuv jarayoni tufayli nafaqat til tizimlarini, balki ularni amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini ham o'rgatish zarurati paydo bo'ldi. Ushbu maqola yosh chet tilini o'rganuvchilar uchun nima yaxshiroq ekanligi haqida gapiradi. Birinchidan, kommunikativ yondashuv tilni muvaffaqiyatli o'rganish haqiqiy ma'noni etkazish orqali amalga oshiriladi degan g'oyaga asoslanganligini ta'kidlaymiz. Ushbu usulning asosiy maqsadi o'quvchiga o'zi duch kelishi mumkin bo'lgan turli vaziyatlarda samarali va to'g'ri munosabatda bo'lishga imkon berishdir. Bunday ta'limning mazmuni o'zini tanishtirish, taklif qilish, taklif qilish, shikoyat qilish yoki tushunchalarni o'z ichiga oladi.

Bolalar odatda qanday gapirishni eslaysizmi? Bu to'g'ri! Kattalardan keyin takrorlash va ularning nutqini tinglash orqali. Bu har qanday tilni

o'rganishning tabiiy usuli. Shuning uchun ham bolalarga ular eshitishi mumkin bo'lgan va real hayotiy vaziyatlarda iboralarni o'rgatish samaraliroq bo'ladi. Bu haqiqatni isbotlash uchun ikkita birinchi sinfda tajriba o'tkazishga qaror qildik. Biz o'qitishni boshlaganimizda, biz bolalarning e'tibor muddati juda qisqa ekanligini aytdik. Shuning uchun ular juda tez zerikib qolishadi va diqqatini o'qituvchiga qaratish qiyin. Ularni ko'proq jalb qilish va qiziqtirish uchun biz turli xil audio va ko'rgazmali qurollardan foydalandik. Ammo shuni payqadimki, bolalar shunchaki tomosha qilishdan ko'ra turli tadbirlarda qatnashishga ko'proq qiziqishadi. Shunday qilib, biz ikki o'quvchi o'rtasidagi suhbatni o'z ichiga olgan videoni ko'rsatishga qaror qildik. Dialogning mazmuni:

"A: Good morning! What is your name?

B: Hello! My name is Bakhrom. What is your name?

A: My name is Bobur. How are you?

B: Fine, thanks How are you?

A: Good. How old are you?

B: I am seven. And you?

A: I am eight. Where are you from?

B: I am from Surkhondaryo. Where do you live?

A: I live Nukus."

bu dialogni takrorlashga imkon berdi. uni bir oy davomida har darsda tomosha qilish. 1- sinf har bir ko'rinishdan keyin bir xil dialogni juft-juft bo'lib o'tkazishi kerak.

Devid Numan, Jeyms F. Li, Bill VanPatten, Keyt A. Jonson, Sandra J. Sauvignon va boshqalar kabi olimlardan ba'zilar kommunikativ ta'lim va bu borada qimmatli asarlar qoldirgan. Devid Numan o'zining "Kommunikativ vazifalar va til o'quv dasturi" asarida foydaliroq va samaraliroq bo'ladigan yangi usulning ahamiyatini ta'kidlaydi. Uning ta'kidlashicha, kommunikativ vazifa o'quv dasturini rejalashtirish, amalga oshirish va baholashning muhim tarkibiy qismi sifatida rivojlangan. Vazifalarga asoslangan til o'qitishda dastur mazmuni va o'qitish jarayonlari o'quvchilar sinfdan tashqarida bajarishi kerak bo'lgan kommunikativ vazifalarga, shuningdek, tilni o'zlashtirishni osonlashtiradigan ijtimoiy va psixolingvistik jarayonlarga nisbatan nazariy va empirik tushunchalarga asoslanib tanlanadi [2]

1. Mayjud tilda o'zaro ta'sir orqali muloqot qilishni o'rganishga urg'u.

2. O'quv vaziyatiga autentistik matnlarni kiritish.

3. O'quvchilarning diqqatini nafaqat tilga, balki o'quv jarayoniga ham qaratish imkoniyatlarini ta'minlash.

4. Sinfdan o'rganishga muhim hissa qo'shuvchi elementlar sifatida o'quvchining shaxsiy tajribasini oshirish.

5. Sinfdan til o'rganishni sinfdan tashqarida til faollashtirish bilan bog'lashga urinish.

Savinyon kommunikativ o'qitishning ahamiyati va uni qanday amalga oshirish mumkinligi haqida gapirdi. Uning tadqiqotiga ko'ra, barcha yoshdagi o'quvchilar, ayniqsa yosh o'quvchilar, shuningdek, turli xil va guruhli o'zaro ta'sir uchun ko'plab til san'ati o'yinlari yoki mashg'ulotlaridan bahramand bo'lishlari mumkin. Agar ular haddan tashqari ishlatilmasa va til o'rganishning barcha turlarini hal qilish uchun targ'ib qilinmasa, til san'atiga qaratilgan keng ko'lamli formatdagi o'yinlar va boshqa tadbirlar o'qituvchining repertuariga qo'shimcha bo'ladi. Asoslangan o'quv dasturlari muhim ahamiyatga ega, chunki ular o'quvchilarga tildan maqsadli foydalanish uchun ko'proq imkoniyat berish uchun mo'ljallangan.

O'qituvchilar o'quvchilarga har bir so'zni tushunishlari kutilmasligini tushunishlariga yordam berish uchun alohida e'tibor berishlari kerak, chunki ular bolaligidanoq ikkinchi tilda o'zlarini ifoda etishlari kutiladi. Shuning uchun imo-ishoralar, intonatsiya va yuz ifodalaridan foydalanish ham muloqotga hissa qo'shadi, ammo lingvistik aniqlik, garchi ma'lum bir ahamiyatga ega bo'lsa-da, kommunikativ almashinuvning asosiy tarkibiy qismlaridan biri sifatida qaralishi kerak.

Shuningdek, kommunikativ til o'rgatish o'rganuvchilardan tilni bosqichma-bosqich o'rganishni targ'ib qiladi. Bosqichlar sifatida esa til birliklaridan ijodiy foydalanish, uni sinab ko'rish va ma'lum vaziyatlarda xatolarga yo'l qo'yish tushuniladi. Xatolarga yo'l qo'yish til o'zlashtirishning me'yoriy holatidir, lekin muloqot kompetentsiyasi rivojlanib borgani sari til o'rganuvchida mazkur tilni ravon va xatosiz ishlatish ko'nikmalari shakllanib boradi.

Boshqacha aytganda, chet tili o'qitishga kommunikativ yondashuv til o'rganish jarayonini mazmunli, samarali bo'lishini ta'minlaydi.

Yuqoridagi va shu kabi boshqa afzalliklarga ega bo'lgan kommunikativ til o'qitish uslubi ko'plab chet tili o'qitish guruhlarida muvaffaqiyatli qo'llanmoqda. Biroq ushbu yondashuvni talqin qilishda ba'zi kamchiliklar mavjudki, bu holat ayrim o'qituvchilar tomonidan o'z mashg'ulotlarini tashkillashda xatoliklarga yo'l qo'yishga sabab bo'lmoqda va ta'lim sifatiga salbiy ta'sirini ko'rsatmoqda.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, chet tillarini o'qitishda kommunikativ yondashuvning joriy etilishi O'zbekiston ta'lim tizimidagi islohotlarning eng muhim natijalaridan biri bo'lib xizmat qilmoqda. Ushbu yondashuv o'quvchilarni faqat grammatik strukturani yodlashga emas, balki til orqali real hayotiy vaziyatlarda mazmunli muloqot qilishga tayyorlashni nazarda tutadi. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, kichik maktab yoshidagi o'quvchilar uchun tilni tinglash, takrorlash, suhbatlardan foydalanish, multimediya vositalari va turli interaktiv mashg'ulotlar orqali o'rganish ancha samarali bo'ladi. Ayniqsa, autentik materiallar, juftlik va guruh faoliyatlari, dialoglarni ko'rish va takrorlash, o'yin elementlari o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi hamda tilni

tabiiy ravishda o'zlashtirishlariga yordam beradi. Kommunikativ yondashuvning nazariy asoslari Devid Numan, Jeyms F. Li, Bill VanPatten, Keyt A. Jonson va Sandra J. Savignon kabi olimlar tomonidan ilmiy jihatdan mustahkamlangan bo'lib, ular til o'rganishda vazifaga asoslangan faoliyatlar, o'quvchining shaxsiy tajribasi va muloqotga yo'naltirilgan topshiriqlarning ahamiyatini alohida ta'kidlaydi. Ushbu metod o'quvchilarda bosqichma-bosqich tilni ijodiy qo'llash, xatolardan qo'rqmasdan muloqot qilish va tilda erkin fikr bildirish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, kommunikativ yondashuvni noto'g'ri talqin qilish yoki uni faqat o'yinlar bilan bog'lab qo'yish ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuning uchun o'qituvchilardan metodik yondashuvni chuqur anglash, nazariy bilimlarni amaliy tajriba bilan uyg'unlashtirish, mashg'ulotlarni to'g'ri rejalashtirish va har bir faoliyatning o'quv maqsadiga xizmat qilishini ta'minlash talab etiladi. Umuman olganda, kommunikativ til o'qitish chet tilini mazmunli, qiziqarli va samarali o'rganish imkoniyatini yaratadi. U o'quvchilarning og'zaki nutqini rivojlantirish, fikr almashish, o'z fikrini ifoda etish, turli vaziyatlarda to'g'ri muloqot qilish kabi ko'nikmalarini shakllantiradi. Mazkur yondashuvning tizimli va ongli qo'llanilishi O'zbekiston ta'lim tizimida raqobatbardosh, keng dunyoqarashga ega, kommunikativ kompetentsiyasi rivojlangan yoshlarni tarbiyalashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xoliqulov Muhammadali, Yo'ldoshova Mushtariy, Narg'uchqarov Oybek „Boshlang'ich sinflarda xorijiy tilni o'zlashtirishiga kommunikativ usulning ta'siri“ 2022
2. Numan David "Kommunikativ vazifalar va til o'quv dasturi" 1991-yil 279-295 B
3. James F. Lee va Bell Van Patten "Kommunikativ tilni o'rgatish" 2-nashr New-York McGraw Hill. 2003-yil.
4. Keyt A. Jonson va D. A. Porter "Kommunikativ tilni o'qitishda istiqbollar." Akademik matbuot. 1983
5. Savignon S.J. "Kommunikativ kompetensiya: nazariya va sinf amaliyoti." O'qish, Mass.: Addison Uesli. 1983 yil.
6. Dilobarkhon, K. (2019). The importance of modern innovation in education. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol, 7* (12).
7. Kholmatova, Z.T., & Kholikova, D.M. (2022). Model of developing and developing innovative thinking skills in students. *International Journal of Philosophical Studies and Social Sciences*, 2 (4), 190–195. Retrieved from
8. Xolikova Dilobarxon Maxsitovna „Boshlang'ich sinflarda til o'qitishga kommunikativ yondashuv“ 2023

